

Από το kran maga στην ασφάλεια & τη γενοκτονία

Το κείμενο γράφτηκε με αφορμή την πρόσφατη κυκλοφορία του βιβλίου της Elsa Dorlin «Αυτοάμυνα. Μια φιλοσοφία της βίας», εκδόσεις πότλατς

Στο βιβλίο της Elsa Dorlin, *Αυτοάμυνα. Μια φιλοσοφία της βίας*, που μεταφράστηκε πρόσφατα στα ελληνικά, η Γαλλίδα φιλόσοφος θα αφιερώσει ένα κεφάλαιο στο ζήτημα της ασφάλειας ως καταστατικής συνθήκης του κράτους του Ισραήλ. Πρωτοδημοσιευμένο το 2017, το βιβλίο αποτελεί μια μελέτη της υποκειμενοποίησης των μειονοτήτων και των ανυπεράσπιστων μέσα από το πέρασμα στην αμυντική βία, όπως επίσης και των εκφράσεων και των μεταμορφώσεων που απέκτησε η αμυντική βία εντός των διαφόρων κινημάτων των αποικιοκρατούμενων, των Μαύρων, των σεξουαλικών μειονοτήτων και των φεμινιστικών οργανώσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, η Dorlin θα αφιερώσει ένα κεφάλαιο στην γέννηση των εβραϊκών οργανώσεων αυτοάμυνας στην Ρωσία και στην Ευρώπη του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα, αλλά και στην αποικιοκρατική μορφή που θα πάρει η αυτοάμυνα μέσω ενός κυρίαρχου ρεύματος του σιωνισμού. Γραμμένο σε πρωθύστερο χρόνο από την γενοκτονία που πραγματοποιεί η ισραηλινή πολεμική μηχανή εδώ και έναν χρόνο στην Παλαιστίνη, η γενεαλογία της εβραϊκής αυτοάμυνας και του kran maga που αναπτύσσει η Dorlin έρχεται να τεκμηριώσει ότι η παρούσα εξέλιξη δεν συνιστά μια ακροδεξιά ή εθνικιστική στροφή του ισραηλινού κράτους, αλλά υλοποιεί μια τάση που ενυπάρχει στην ιδρυτική κοσμοαντίληψή του.

Η επίσημη ιστορία του kran maga είναι συνυφασμένη με την πορεία του Ίμι Λίχτενφελντ και μοιάζει κατά κάποιο τρόπο με τον μύθο που συνοδεύει την ίδρυση του εβραϊκού κράτους – αυτού ενός Εβραίου πρόσφυγα που φτάνει στη γη της Παλαιστίνης, για να οικοδομήσει το κράτος του Ισραήλ εκεί που είχε συντελεστεί ο πρώτος διωγμός των Εβραίων. Ο Λίχτενφελντ εγκαταλείπει το 1942 την Μπρατισλάβα για να φτάσει στη γη της Παλαιστίνης μαζί με άλλους τετρακόσιους Εβραίους πρόσφυγες, μέσω ενός πλοίου που είχε ναυλώσει το κόμμα της σιωνιστικής εθνικιστικής δεξιάς. Επαγγελματίας αθλητής και εκπαιδευτής της αστυνομίας στη Σλοβακία, φτάνοντας στην Παλαιστίνη θα συμπυκνώσει τις αρχές και τις τεχνικές που θα καταρτίσουν το kran maga και θα εκπαιδεύσει τις πρώτες ελίτ μονάδες μάχης των σιωνιστικών δυνάμεων. Αν η ιστορία του Λίχτενφελντ αποκτά έτσι μια συμβολική θέση στο φαντασιακό του εθνικιστικού σιωνισμού, αντίθετα η γενεαλογία της αυτοάμυνας των εβραϊκών κοινοτήτων που ξεκινάει στην Ρωσία και στην Ευρώπη είναι επαναστατική και κόκκινη.

Οι πρώτες εβραϊκές ομάδες αυτοάμυνας θα συγκροτηθούν στη Ρωσία από την οργάνωση Bund, οργάνωση αμιγώς ριζοσπαστική η οποία ανέπτυξε δράση κυρίως μετά το τριήμερο πογκρόμ του Κισινέφ (1903) που οδήγησε τον όχλο, υποβοηθούμενο από την τσαρική αστυνομία, σ' ένα παροξυσμό φασιστικής βίας κατά των Εβραίων. Η Bund θα θεμελιώσει το εβραϊκό εργατικό κόμμα και θα έχει καθοριστικό ρόλο στην οργάνωση του εργατικού κινήματος στην Ρωσία εκείνη την εποχή. Ο οργανωτικός στόχος της Bund είναι να σχηματίσει εκπαιδευμένες ομάδες οι οποίες θα μπορούν να χρησιμοποιούνται σε δύο μέτωπα: ως εβραϊκές ομάδες αυτοάμυνας ενάντια στα πογκρόμ, όπως επίσης και ως ομάδες περιφρούρησης ενάντια στην καταστολή του εργατικού κινήματος από τις τσαρικές αρχές. Σε αυτό το πλαίσιο θα αρχίσουν να αναπτύσσονται οι πρώτες υβριδικές πολεμικές τεχνικές που θα καταστήσουν έναν πληθυσμό υπό συνεχή επίθεση ικανό να αμύνεται με τα μέσα που διαθέτει.

Κατά την μετανάστευση μεγάλου μέρους των Εβραίων της Ρωσίας εξαιτίας των συνεχιζόμενων πογκρόμ και του αντισημιτισμού, μέλη της Bund θα βρεθούν στην Ευρώπη και θα ηγηθούν της εξέγερσης του γκέτο της Βαρσοβίας. Στο γκέτο όπου η μελλοθάνατη συνθήκη είναι μη αναστρέψιμη, η αντίσταση και η αυτοάμυνα θα πάρουν τη διάσταση ενός αγώνα υπεράσπισης της ζωής: «Είμαστε έτοιμοι να πεθάνουμε σαν άνθρωποι» θα γράψουν στους τοίχους του γκέτο λίγες μέρες πριν την τελική επίθεση, προμηνύοντας στους Ναζί και στους Πολωνούς συνεργάτες τους ότι μπαίνοντας δεν θα συναντήσουν πρόβατα για σφαγή, αλλά αντιπάλους.

Εδώ, η ανάλυση της Dorlin συντάσσεται και ακολουθεί τη σκέψη του Φραντς Φανόν: το πέρασμα στη βία των αποικιοκρατούμενων και των υποτελών είναι ένας τρόπος να γίνουν ξανά υποκείμενα. Πέρα από κάθε μορφή θυσιαστικού ηρωισμού, η αυτοάμυνα θα αποτελέσει μια κατάφαση υπέρ της ζωής. Η χρήση βίας θα αποτελέσει έναν παράγοντα επαναανθρωποποίησης για εκείνους και για εκείνες που είχαν καταδικαστεί να πεθάνουν μπροστά στην «αισchrή αδιαφορία του κόσμου» και πίσω από την αφάνεια των τειχών.

Όμως, το παράδειγμα της Bund θα διαρραγεί από ένα ρεύμα που, ήδη από τις αρχές του '20 θα εγκατασταθεί στην Παλαιστίνη. Εκεί θα αναπτυχθεί και θα επικρατήσει μια ακροδεξιά ή και φασιστική θεώρηση της αυτοάμυνας, η οποία θα έχει ως στόχο τον διωγμό των Παλαιστίνιων και την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ. Η νέα αυτή κοσμοαντίληψη θα διατυπωθεί αρχικά από τον Βλαντιμίρ Ζαμποτίνσκι, ένας από τους ιδρυτές της Τσαχάλ (ακρωνύμιο στο Ισραήλ για τις ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις) και κύριος θεωρητικός του σιωνισμού. Στο έργο του *Το ατσάλινο τείχος*, ο Ζαμποτίνσκι στρέφει την αυτοάμυνα προς μια εθνικιστική και αποικιοκρατική φιλοσοφία, την οποία ονομάζει «επιθετική αυτοάμυνα» με στόχο την ασφάλεια. Όπως σε κάθε αποικιακό πόλεμο, το κατεχοχόν πεδίο μάχης της «επιθετικής αυτοάμυνας» είναι ο πληθυσμός, το κοινωνικό, φυσικό, πολιτισμικό περιβάλλον του και τα μέσα διαβίωσής του.

Αναδιαμορφώνοντας την ιδέα του πολέμου που διεξάγεται μεταξύ στρατών, ο Ζαμποτίνσκι θα συμβάλλει στη δημιουργία μικρών και καλά εκπαιδευμένων μονάδων μάχης που έχουν σκοπό να αποσταθεροποιήσουν, να τρομοκρατήσουν ή και να δολοφονήσουν τον εχθρό, που ταυτίζεται με το

σύνολο του αραβικού πληθυσμού της Παλαιστίνης.

Αυτό που θα επισημάνει η Dorlin, είναι ότι η φιλοσοφία της «επιθετικής αυτοάμυνας» δεν αποτελεί μόνο μια στρατιωτική τακτική, αλλά μια στρατηγική που θα διαχυθεί σε όλο το κοινωνικό σώμα. Πέρα από το σώμα του στρατού, το ίδιο το κοινωνικό σώμα θα μπει στη λογική αυτή, η οποία εξορισμού δεν γνωρίζει περιορισμούς και φραγμούς ανάμεσα στις διαφορετικές σφαίρες της πολιτικής και κοινωνικής ζωής. Μια κοσμοαντίληψη που παράγει την ιδέα μιας μόνιμης ανασφάλειας και της διαρκούς ετοιμότητας που αυτή συνάγεται. Ανασφάλεια που μετατρέπει τον κοινωνικό χώρο σε πολεμικό χώρο της αποικιοκρατικής σύγκρουσης και η οποία με βάση πρότυπα αρρενωπότητας και στρατιωτικών τακτικών, επιδοκιμάζεται και συντηρείται: νιώθω ότι απειλούμαι σημαίνει ότι μπορώ ανά πάσα στιγμή να χτυπήσω πρώτος, και με όλους τους τρόπους, το κτήνος που με απειλεί.

Αν η λογική της «επιθετικής αυτοάμυνας» με στόχο την ασφάλεια μετατρέπεται σήμερα σε γενοκτονία και σε μια συνεχιζόμενη απόπειρα επέκτασης του πολέμου στη Μέση Ανατολή, αυτό συμβαίνει επειδή συναντά και συντονίζεται με την αποικιοκρατία της Δύσης. Το μοτίβο του «ιουδαιοχριστιανικού» πολιτισμού που προωθείται στη Δύση ως ένα είδος «αναβάθμισης» της νεότερης ευρωπαϊκής ιστορίας, έρχεται να συνδιαμορφώσει ένα κοινό πρόταγμα επεκτατισμού, καθιστώντας το κράτος του Ισραήλ αναπόσπαστο μέρος του ιμπεριαλισμού της Δύσης. Το ιδεολογικό στήριγμα που φέρνει η Δύση στο Ισραήλ, πέρα από την νομιμοποίηση και τη στρατιωτική ενίσχυση, βασίζεται στην μετάλλαξη της μορφής του Εβραίου από μορφή ετερότητας σε κομμάτι της Δύσης και της αποικιοκρατίας, και αυτό εις βάρος μιας μακραίωνης εβραϊκής ιστορίας, όπως επίσης εις βάρος της αξίας της ζωής των αραβικών και μουσουλμανικών λαών. Η μορφή του Υπάνθρωπου, που άλλοτε ενσαρκωνόταν από την ρευστή ταυτότητα που αντιπροσώπευε ο Εβραίος στο ευρωπαϊκό φαντασιακό, προβάλλεται σήμερα στους μετανάστες και στις μειονότητες: «Ο μετανάστης γίνεται ο κατεχοχόν μολυσματικός και επικίνδυνος Υπάνθρωπος που πρέπει να αφανιστεί. Είναι ο κοινωνικά Εβραίος των αρχών του 21^{ου} αιώνα». Σε αυτό το πλαίσιο, η αναγωγή του Ολοκαυτώματος στο σημαίνον της γενοκτονίας παρέχει μια *carte blanche* στο ισραηλινό κράτος – η Δύση σφάζει και η Δύση ονομάζει τι είναι σφαγή και τι όχι.

Αυτή η ενσωμάτωση του Ισραήλ στη δυτική ιστορία – και μάλιστα του Ισραήλ του Νετανιάχου που παραθέτει τη Βίβλο στον ΟΗΕ, του Μπεν Γκβιρ, του Σμότριντς, των 800.000 εποίκων – είναι αυτή που επιτρέπει την μετάβαση στην γενοκτονία. Σ' ένα από τα τελευταία της κείμενα, η Χουριά Μπουτελτζά θα αναφερθεί σε αυτήν ακριβώς την ενσωμάτωση παραθέτοντας την εξής ιστορία:

Λαμβάνει χώρα λίγο μετά το 1947. Ένας Εβραίος χασιδιστής αφήνει τη μικρή του πόλη στην Πολωνία για να εγκατασταθεί στο Λονδίνο. Φτάνοντας παρατάει αμέσως τα ρούχα και τις θρησκευτικές του συνήθειες. Κάνει σπουδές στη νομική και παντρεύεται μια γυναίκα από μια γνωστή και αφομοιωμένη στα αγγλικά ήθη εβραϊκή οικογένεια. Μια μέρα λαμβάνει με τηλεγράφημα τα νέα για την άφιξη του γέρου πατέρα του. Πανικοβλημένος τρέχει να τον προϋπαντήσει στο λιμάνι: «Πατέρα αν έρθεις σπίτι με το μακρύ σου το παλτό, την κιπά και τα γένια θα με καταστρέψεις. Πρέπει να κάνεις αυτό που θα σου ζητήσω». Ο πατέρας συναινεί συγκαταβατικά και ο γιος τον οδηγεί στον καλύτερο ράφτη και

ύστερα στον καλύτερο κουρέα του Λονδίνου. Ο κουρέας, αφού ξυρίζει γρήγορα τη γενειάδα, πάει και καταπιάνεται με την πρώτη κοτσίδα, την οποία ο πατέρας βλέπει στωικά να χάνεται. Όταν όμως ο κουρέας πάει να κόψει και τη δεύτερη, εμφανίζονται τα πρώτα δάκρυα στο πρόσωπό του. «Πατέρα γιατί κλεις;», τον ρωτάει ο γιος, ο οποίος ανησυχεί πως ο κουρέας πήρε τα μαλλιά του γέρου περισσότερο απ' όσο θα έπρεπε. «Κλαίω γιε μου», απαντά εκείνος, «γιατί χάσαμε την Ινδία».

* Ο Κίμωνας Σχοινάς είναι μέλος του εκδοτικού οίκου πότλατς.

Η Ελένη Αποστολοπούλου είναι ηθοποιός, σκηνοθέτης και μέλος του εκδοτικού οίκου πότλατς.

«Δεν είναι τόσο η Διαφορά του Άλλου όσο η ασαφής, ρευστή θολή Ταυτότητα αυτό που ιδιαίτερα αναστατώνει και ανησυχεί σαν άμεση απειλή κυρίως μικροαστικά και κοινωνικά στρώματα και άτομα που βλέπουν σε συνθήκες κρίσης να διαλύεται η μέχρι τότε στέρεη ταυτότητά τους.» Σ. Μιχαήλ, *Η φρίκη μιας παρωδίας*, σελ. 18.

Σ. Μιχαήλ, σελ. 16.

Όταν ζητήθηκε πρόσφατα από την Φρανσουάζ Βερζές να γράψει ένα κείμενο για τον αντισημιτισμό και την εργαλειοποίησή του, δήλωσε ότι ένιωσε αρκετά ακατάλληλη, γιατί στον παγκόσμιο Νότο από τον οποίο προέρχεται, το Ολοκαύτωμα αποτελεί ένα ακόμη γεγονός της ευρωπαϊκής αποικιοκρατίας.

ΑΥΤΟΑΜΥΝΑ Elsa Dorlin

Μια φιλοσοφία της βίας

παιδεία

Μετάφραση
Μαρία Κακογιάννη